

ΝΕΑ ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΕΛΙΑΣ

Κατάλληλη για Υπέρπυκνη Καλλιέργεια

Γράφει ο Σωτήρης Σαλής, Φυτωριούχος

Η ελιά είναι ένα φυτικό είδος του οποίου η καλλιέργεια εξαπλώνεται ραγδαία σε όλο τον κόσμο. Σε όλες τις χώρες στις οποίες υπάρχει έστω και η μικρή πιθανότητα επιβίωσης αυτού του δέντρου γίνονται υπεράνθρωπες προσπάθειες εγκατάστασης και καλλιέργειάς του.

Το χαρακτηριστικότερο ίσως παράδειγμα αφορά την καλλιέργεια της ελιάς στην Κίνα. Παρά το ότι επί της ουσίας η χώρα αυτή αποτελεί, διαφορετική κλιματική ζώνη, σύμφωνα με την παραδοχή μεγάλης μερίδας επιστημόνων και αξιωματούχων και όχι μόνο της χώρας αυτής, η ελαιοκαλλιέργεια αναπτύσσεται με φρενήρη ρυθμό χωρίς να υπάρχουν σημεία στοιχειώδους ή επιθυμητής ανταπόκρισης των ποικιλιών οι οποίες μεταφέρθηκαν εκεί από τον υπόλοιπο κόσμο.

Ακόμη, μεγάλης σημασίας γεγονός είναι το ενδιαφέρον χωρών στις οποίες οι θερμοκρασίες είναι πολύ υψηλές, όπως στις χώρες της Αφρικής και όχι μόνο σε παραλιακές ζώνες. Τέλος, η ελαιοκαλλιέργεια αναπτύσσεται και εκσυγχρονίζεται σε χώρες εκτός της Μεσογειακής λεκάνης, όπως Ιράν, Γεωργία Αζερμπαϊτζάν, Ιράκ και Κριμαία.

Προβασικό υλικό της ποικιλίας ελιάς «Sikitita»

Παράλληλα με την ανάπτυξη της ελαιοκαλλιέργειας σε νέες ζώνες του παγκόσμιου χάρτη, με την πάροδο του χρόνου προστίθεται η ανάγκη εντατικοποίησης της ελαιοκαλλιέργειας. Το ελαιόλαδο την περίοδο 2016, κατείχε το 2,63% της παγκόσμιας και ανάλωσης λαδιού έναντι των διαφόρων ειδών λαδιού, αριθμός που τείνει να αυξηθεί. Όμως, την περίοδο 2016/2017 η παγκόσμια παραγωγή ελαιολάδου μειώθηκε κατά 14%, με 17% μείωση να παρουσιάζεται εντός της Ε.Ε. και 19% στη χώρα μας. Αυτό οδήγησε σε 1% μείωση της καταπόνησης ελαιολάδου παγκοσμίως. Η αύξηση της παραγωγής ελαιολάδου είναι ιδιαίτερης σημασίας, καθώς η Ε.Ε. κατέχει το 80% του μεριδίου αγοράς σε εξαγωγές ελαιολάδου.

Το γεγονός όμως ότι η ελιά αναπτύχθηκε κυρίως στις χώρες της Μεσογείου δεν είναι καθόλου τυχαίο, γιατί σε αυτές τις περιοχές η ελιά βρίσκεται στο φυσικό της περιβάλλον, όπου μπορεί να αναπτύξει όλα τα τέλεια χαρακτηριστικά που έχει αυτό το ευλογημένο δέντρο. Πρέπει εδώ να θυμόμαστε τη φράση του **Simon Lavi «Η ελιά είναι δέντρο του Μεσογειακού χώρου»**, εννοώντας ότι εδώ μπορούν να αναδειχτούν σε τον υψηλότερο βαθμό οι ιδιότητες του δέντρου και του προϊόντος. Και ακριβώς σε αυτή την περιοχή υπάρχει ένα πλήθος ποικιλιών προσαρμοσμένων σε τόσο διαφορετικά μικροκλίματα. Κάποιες από αυτές τις ποικιλίες, λόγω ιδιαίτερων χαρακτηριστικών, τα οποία υπερτερούν έναντι άλλων έχοντας

ικανοποιητικά σταθερές αποδόσεις, έχουν φυτευτεί περισσότερο σε διάφορες κώρες. Η έρευνα που αφορά τα συστήματα, τις αποστάσεις φύτευσης και τη βελτίωση του ελαιολάδου σε σχέση με την ταχύτερη είσοδο στην παραγωγή με χαμηλότερο κόστος καλλιέργειας και συγκομιδής κατέληξε στα συστήματα υπέρπυκνης φύτευσης και καλλιέργειας της ελιάς.

Ο τρόπος όμως με τον οποίο γίνεται η συγκεκριμένη καλλιέργεια είναι ένας συνδυασμός γνώσεων και παραγόντων με ταξί του κλίματος, του εδάφους και της έκτασης της καλλιέργειας από τη μια πλευρά και από την άλλη γνώσης, κρήσης και αξιοποίησης ποικιλιών κατάλληλων για αυτό το σκοπό.

Οι ποικιλίες με τη μεγαλύτερη σημασία και οι οποίες έχουν επιλεγεί περισσότερο από άλλες είναι δύο. Η Κορωνέικη και η Αρμπεκίνα, οι οποίες είναι και οι δύο Ελληνικές (για την Αρμπεκίνα υπάρχουν δημοσιευμένα αποδεικτικά στοιχεία, «Ελαιοπαραγωγή», έκδοση 2012).

Απαραίτητες προϋποθέσεις για τέτοιου είδους ποικιλίες που αφορούν την υπέρπυκνη καλλιέργεια είναι οι εξής:

- χαρακτηριστικά μειωμένης ζωηρότητας
- ποικιλία υψηλής παραγωγικότητας
- γρήγορη είσοδος στην παραγωγή
- προϊόν υψηλής κατηγορίας
- υψηλή ελαιοπεριεκτικότητα
- ομοιόμορφη ωρίμανση
- αντοχή στα μηχανικά καταπόνθη
- ολική αφαίρεση των καρπών στη συγκομιδή
- ταχύτητα αναβλάστηση μετά το κλάδεμα
- μακροχρόνια διάρκεια της φυτείας έως την πρώτη καρποτόμηση

Η υπέρπυκνη καλλιέργεια απευθύνεται σε περιοχές όπου δικαιολογείται η μηχανική καλλιέργεια και η μηχανική συγκομιδή της ελιάς. Σε βιοεπίπεδες περιοχές προτιμούνται ποικιλίες όπως η Αρμπεκίνα λόγω της αντοχής αυτής της ποικιλίας στο κρύο.

Καρποί της ποικιλίας ελιάς «Sikitita»

Για να μπορέσουν οι Ισπανοί να βελτιώσουν το λάδι της παλαιάς Αρμπεκίνα πήραν χαρακτηριστικά από την ποικιλία Picual.

Έτσι προέκυψε μια νέα ποικιλία η οποία ονομάστηκε «Sikitita» και χρησιμοποιείται αποκλειστικά σε υψηλής πυκνότητας φυτείες.

Ανταποκρίνεται άριστα στις παραπάνω προϋποθέσεις που αναφέραμε και κυρίως λόγω των χαρακτηριστικών της επιμηκύνει το χρόνο διάρκειας της ζωής του ελαιώνα έως την πρώτη καρποτόμηση, ξεπερνώντας τα 20 χρόνια παραγωγικής διάρκειας της φυτείας.

Παρουσίαση της ποικιλίας ελιάς «Sikitita»

Η «Sikitita» είναι η πρώτη ποικιλία ειδικά επιλεγμένη για υπέρπυκνη καλλιέργεια ελιάς. Προήλθε από έρευνα του Πανεπιστημίου της Κόρδοβα (U.C.O.) και του Ινστιτούτου της Ανδalousίας για την Έρευνα και Αγροτική Εκπαίδευση (IFAPA), σε πλαίσια προγράμματος γενετικής βελτίωσης, που ξεκίνησε το 1991, όπου έχουν δοκιμαστεί μέχρι σήμερα πάνω από 10.000 γενότυποι από 101 διαφορετικές διασταυρώσεις. Οι δύο ποικιλίες που έδωσαν τη διασταύρωση της «Sikitita» είναι η «Picual» (θυλικός γονέας) και η «Arbequina» (αρσενικός γονέας), δύο ποικιλίες με υψηλή παραγωγικότητα και περιεκτικότητα ελαιόλαδου από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές, την περιοχή της Καταλονίας, βορειανατολικά της Ισπανίας και

την περιοχή της Ανδalousίας, νότια της Ισπανίας.

Η ποικιλία «Sikitita» συγκεντρώνει το σύνολο των απαραίτητων χαρακτηριστικών που πρέπει να πληροί μια ποικιλία για να θεωρηθεί κατάλληλη για τη χρήση της σε υπέρπυκνες ή υπέρπυκνες γραμμικές καλλιέργειες ελιάς. Χαρακτηριστικό γνώρισμα της ποικιλίας, που την καθιστά ιδανική για υπέρπυκνες καλλιέργειες ελιάς είναι η μειωμένη ευρωστία και ο «μαζεμένος» τρόπος ανάπτυξης του δέντρου. Αξίζει να αναφερθεί ότι ο όγκος του δέντρου φτάνει ως το 70% του όγκου του δέντρου της ποικιλίας «Arbequina», της κατεξοχής ποικιλίας για υπέρπυκνη καλλιέργεια στην Ισπανία. Λόγω του μειωμένου όγκου ανάπτυξης, η «Sikitita» μπορεί να φτάσει τη

Υπέριπκη καλλιέργεια ελιάς με την ποικιλία «Sikitita»

φύτευση ακόμα και 2.000 δέντρων ανά εκτάριο, γεγονός που την καθιστά ιδανική από οικονομικής πλευράς.

Χαρακτηρίζεται επίσης για την πολύ γρήγορη εισοδό της στην παραγωγή συγκριτικά με τις υπόλοιπες ποικιλίες που χρησιμοποιούνται για αυτό το σκοπό, καθώς η εισοδος της σε καρποφορία ξεκινά από το δεύτερο έτος μετά τη φύτευση και μπορεί να φτάσει σε πλήρη καρποφορία ακόμα και από το τρίτο έτος μετά τη φύτευσή της. Η πρώιμη ωρίμανση των καρπών είναι ακόμα ένα χαρακτηριστικό της ποικιλίας. Οι καρποί της «Sikitita» ωριμάζουν αρκετές μέρες πριν από τους καρπούς της ποικιλίας «Arbequina», καθώς και 2-3 εβδομάδες πριν από τους καρπούς της ποικιλίας «Arbosana».

Όσον αφορά το ελαιόλαδο, παρουσιάζει πολύ υψηλή παραγωγικότητα σε συνδυασμό με υψηλή ελαιοπεριεκτικότητα ελαιόλαδου. Η ελαιοπεριεκτικότητα της ποικιλίας «Sikitita» είναι

υψηλότερη από αυτή της ποικιλίας «Arbequina». Το λάδι της παρουσιάζει πολύ καλά οργανοληπτικά χαρακτηριστικά και διακρίνεται για το ότι είναι γλυκό και φρουτώδες.

Επίσης, διακρίνεται έναντι των υπολοίπων ποικιλιών για την αντοχή που παρουσιάζει στο κρύο.

Τέλος, αναφέρεται πως η ποικιλία «Sikitita» είναι ποικιλία η οποία προσαρμόζεται στις παρακάτω χώρες: χώρες Ευρωπαϊκής Ένωσης, Αργεντινή, Αυστραλία, Μεξικό, Μαρόκο, Νότια Αφρική, Τυνησία, Τουρκία, και Η.Π.Α. Στη χώρα μας το αποκλειστικό δικαίωμα πολλαπλασιασμού και εμπορίας της ποικιλίας «Sikitita», έχει η φυτωμακή επιχείρηση «Σαλής Σωτήριος (Hellenic Plants)».

Βιβλιογραφία

- «Chiquita» olive HORTSCIENCE 43 (2):529-531 2008. Rallo, L; Barranco, D; de la Rosa, R; Leon, L.

- Ripening time and fruit characteristics of

advanced olive selections for oil production AUSTRALIAN JOURNAL OF AGRICULTURAL RESEARCH 59 (1):46-51 2008 de la Rosa, R; Leon, L; Moreno, I; Barranco, D; Rallo, L.

- Fatty acid composition of advanced olive selections obtained by crossbreeding JOURNAL OF THE SCIENCE OF FOOD AND AGRICULTURE 88 (11):1921-1926 2008 Leon, L; De la Rosa, R; Gracia, A; Barranco, D; Rallo, L.
- Breeding for early bearing in olive HORTSCIENCE 42 (3):499-502 2007 Leon, L; de la Rosa, R; Barranco, D; Rallo, L.
- Seedling vigour as a preselection criterion for short juvenile period in olive breeding AUSTRALIAN JOURNAL OF AGRICULTURAL RESEARCH 57 (4):477-481 2006 De la Rosa, R; Kran, AI; Barranco, D; Leon, L.
- Selection for fruit removal force and related characteristics in olive breeding progenies AUSTRALIAN JOURNAL OF EXPERIMENTAL AGRICULTURE 45 (12):1643-1647 2005 Leon, L; de la Rosa, R; Barranco, D; Rallo, L.
- The length of the juvenile period in olive as influenced by vigor of the seedlings and the precocity of the parents HORTSCIENCE 40 (5):1213-1215 2005 Santos-Antunes, F; Leon, L; de la Rosa, R; Alvarado, J; Moledo, A; Trujillo, I; Rallo, L.
- Variability and early selection on the seedling stage for agronomic traits in progenies from olive crosses PLANT BREEDING 123 (1):73-78 2004 Leon, L; Rallo, L; Del Rio, C; Martin, LM.
- Phenotypic correlations among agronomic traits in olive progenies JOURNAL OF THE AMERICAN SOCIETY FOR HORTICULTURAL SCIENCE 129 (2):271-276 2004 Leon, L; Martin, LM; Rallo, L.
- Repeatability and minimum selection time for fatty acid composition in olive progenies HORTSCIENCE 39 (3):477-480 2004 Leon, L; Martin, LM; Rallo, L.
- Parent and harvest year effects on near-infrared reflectance spectroscopic analysis of olive (*Olea europaea* L.) fruit traits JOURNAL OF AGRICULTURAL AND FOOD CHEMISTRY 52 (16):4957-4962 2004 Leon, L; Garrido-Varo, A; Downey, G.